

Verksamhetsplan 2025

Tornedalsteatern är en självklar del av kulturlivet i Sverige och Nordkalotten genom tornedalsk identitet, kultur och språk.

Inledning

Tornedalsteaterns ändamål är att bedriva professionell scenkonst samt scenkonst av och med amatörskådespelare. Teatern lägger stor vikt vid verksamhet riktad till barn och unga. Teatern ska arbeta med utgångspunkt från den egna minoritetens kultur och historia samt för att stärka identiteten och språket meänkieli.

Tornedalsteatern leder teatergrupper i olika åldrar i våra medlemskommuner Haparanda, Övertorneå, Pajala, Gällivare och Kiruna där verksamheten i stor utsträckning präglas av teaterledarens egna uppslag, idéer och kompetens.

Tornedalsteatern arbetar projektbaserat med en liten fast stab där de flesta är mångsysslare med en bred konstnärlig kompetens. Fem personer är stationerade i Pajala där Tornedalsteatern har sitt säte med egen scen, kontorslokaler, teknisk utrustning och förråd. Teatern samarbetar återkommande med professionella scenkonstnärer från framför allt Sverige men engagerar även frilansare från Norge och Finland.

De senaste åren har Tornedalsteatern producerat två professionella produktioner per spelår, en för skolelever och en för vuxna. Dessa har främst turnerat i Norrbotten och då mestadels i länets förvaltningskommuner för meänkieli.

Övergripande mål

Tornedalsteatern arbetar ständigt med att

- höja kvaliteten
- nå ut till en större publik
- engagera fler deltagare (barn, unga och vuxna amatörer)

Det viktigaste målet för framtiden är dock att öka finansieringen. Viljan att utvecklas finns, men det är mycket svårt utan ökade resurser. Med stöd av den genomförda Sannings- och försoningskommissionen fortsätter teatern att sträva efter ett ekonomiskt lyft och ett större nationellt uppdrag.

Teatern har (sedan hösten 2023) ett regionalt utvecklingsbidrag från Kulturrådet och Region Norrbotten som ska stötta fyra utvecklingsområden:

- Professionella produktioner
- Framtidens kulturskapare
- Nationell angelägenhet
- Internationella samarbeten

Mer detaljerad information om utvecklingsområdena finns i bilagan: *Ansökan om högre statligt bidrag 250218.*

Amatörproduktioner och pedagogisk verksamhet

Sommarteater 2025

Årets stora sommar-teaterproduktion sker i Jukkasjärvi (Kiruna kommun). En nyskriven pjäs med stark lokal förankring.

Manus: Manus Viktor Krutrök

Dramaturgi: Erik Norberg

Regi: Edvin Löfgren

Premiär 21 juni 2025 Jukkasjärvi hembygdsgränd

Haparanda kommun

- 2 barn/ungdomsgrupper i samarbete med kulturskolan.
- Föreställning med "The Happy Crew" där vuxna med funktionsvariationer deltar.

Övertorneå kommun

- 3 barn/ungdomsgrupper i samarbete med kulturskolan och grundskolan.
- En produktion med vuxna amatörer. Premiär i maj 2025.

Pajala kommun

- Revy med vuxna amatörer i januari 2025.
- 2-3 Poppa ilta kvällar på vår egen scen i Pajala
- Kielipesä/språkbud i samarbete med STR-T Pajala
- Föreställning med Regnbågsfamiljen där vuxna med funktionsvariationer deltar. Ett samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan.

Kiruna kommun

- 4 barn/ungdomsgrupper i samverkan med Kulturskolan.
- Samarbete med biblioteket med inriktning mot språklek med mindre barn.
- Sommar-teater i Jukkasjärvi.

Gällivare kommun

Ny medlemskommun från och med 2025. Teaterledare/konstnärlig resurs rekryteras under våren och anställningen startar i mitten av augusti. Prio 1 är att komma igång med verksamheten riktad mot barn och unga.

- 3-5 barn/ungdomsgrupper i samarbete med kulturskolan
- En amatör-teaterproduktion sätter igång under hösten.

Professionella produktioner

Det som framför allt skiljer professionella produktioner från amatörteaterproduktioner är att alla medverkande i en professionell produktion får betalt för sina uppdrag. Skådespelarna anställs under en sammanhängande repetitions- och turnéperiod. Att låta personer med olika teatererfarenheter mötas i en skapande-process har gett många duktiga och drivna amatörskådespelare möjlighet att utveckla sitt konstnärskap via Tornedalsteatern. Dessa möten mellan amatörer och professionella i kombination med språket är det som skapar Tornedalsteaterns unika klang och starka förankring hos Tornedalingarna.

"I Sverige säger vi förlåt"

Om livet i arbetsstugorna och hur det har påverkat vårt beteende ända till idag. En innehållsrik klassrumsföreställning med överraskningar. Syftet är att sprida kunskap och skapa nyfikenhet kring meänkieli och vår historia.

Manus: Dennis Kalla

Regi: Christer Engberg

Kostym: Berith Roth

Skådespelare: Daniel Särkijärvi och Klara Pasma

Premiär i februari 2025 och därefter turné i medlemskommunerna samt utökad turné till övriga förvaltningskommuner.

"Ummikkos" - i samarbete med Riksteatern

Fyra parallella berättelser om språk, identitet och familjeband. Kan det som gått förlorat människor emellan tas tillbaka? Vad händer när det glömda lärs in på nytt?

Manus: Camilla Blomqvist

Regi: Filip Alexanderson

Scenografi/kostym: Frida Hultcrantz och Filip Alexanderson

Skådespelare: Margareta Stone, Klara Pasma, Timo Nieminen, Nikolai Åystö

Tekniker: Ola Kostet och Sami Rantamäula

Textningstekniker: Tina Korkeamaa

Premiär 16 okt 2025 i Pajala och därefter 2 månaders turné i hela Sverige

Som ytterligare del i turnén inleds varje föreställningskväll med att publiken får ta del av en "förrätt" där de får uppleva Tornedalens rika kultur genom alla sinnen.

Planer för 2026 - Jubileumsåret!

Detta avsnitt är endast förhandsinformation. Verksamhetsplanen för 2026 antas av årsmötet 2026.

Jubileumsföreställning

En "Best of"-föreställning som inkluderar både amatörskådespelare och professionella skådespelare. En tvådagars jubileumshelg där vi samlar "alla" som varit med på teaterns 40-åriga resa 1986–2026. Vi får minnas, gråta, skratta och

blicka framåt till de kommande framgångsrika åren som teatern har framför sig. Två heldagar med en galakväll som vi sent ska glömma.

”Mikko – I Konungens tjänst” – för mellanstadieelever

Efter boken med samma namn av Kai Söderhjelm.

En krigs- & fredshistoria om en stridslysten tonåring vid Kemi Älv 1589, när Johan III och tsar Boris Godunov bestämde sig för att försöka markera revir i det gränslösa ingenmanslandet på Barents. Man hade upptäckt den rika tillgången på lax, silver, päls, kött, mineraler med mera och även att den danska kungen täppt till Öresund med höga tullar. Tsaren behöver nya importvägar från England och Holland vilket innebär att ett krig bryter ut.

Regi: Lisa Hennix Raukola

Premiär, hösten 2026.

Ajatuspaikka

En föreställning med musik, bilder, dans och berättelser inspirerad av människor som levt och lever i finska och svenska Tornedalen.

Dansare och koreograf: Titta Court

Bilder och berättelser: Jaako Heikkilä

Musik och komposition: Erling Fredriksson

Regi: Anna Maria Joakimsdottir Hutri

Premiär i april 2026.

Vem stal polcirkeln?

En fantastiskt fin musikteater skriven av Kirunasonen Erik Norberg. Pjäsen beställdes till jubileumsåret 2016 men framfördes bara vid tre tillfällen. Nu uppstår den igen som praktfull sommarteater i polcirkelbyn Juoksengi, var annars? En fantastisk berättelse med verklighetsbakgrund om det seriösa försöket att flytta polcirkeln och vad det får för konsekvenser.

Premiär runt midsommar i Juoksengi.

Gästspel och övriga samarbeten

Om ekonomin tillåter kan ytterligare samarbeten och gästspel tillkomma under jubileumsåret.

Olika satsningar med språket i centrum

Meänkieli är i akut behov av en "rädda språket-strategi" och Tornedalsteatern vill vara en resurs i språkrevitaliseringen. Att få in mer meänkieli i teaterarbetet med barn och unga är ett viktigt mål för framtiden. Ambitionsnivån behöver höjas men det behövs även nya sätt att inspirera barn och unga till att använda språket mer. Teatern har stora möjligheter att påverka barn och ungas intresse för språket i en

positiv riktning. Förutom det löpande arbetet av våra teaterledare med att stimulera barn och ungdomar till att bli intresserade av meänkieli så har Tornedalsteatern följande språksatsningar på gång under 2025:

Samarbete med UR (SVT)

2020 inledde teatern ett samarbete med UR (SVT) kopplat till Tornedalsteaterns professionella barnproduktion "Hasse ja Helmi" som riktar sig till barn i lågstadieåldern. Hasse ja Helmi är en fyraårig satsning där teatern etablerat två rollkaraktärer som använder meänkieli på ett roligt sätt. Vid det här laget är Hasse och Helmi "kult" bland barnen i Tornedalen. Parallellt med teateruppsättningarna har UR producerat kortare filmer som bygger på delar av det textmaterial som finns i pjäserna. Totalt har det blivit fyra inslag som nu finns på UR play. Målet för 2025 är att utveckla samarbetet med SVT till att karaktärerna ska bli en del av SVT:s ordinarie barnutbud (SVT barn) och även nå barn utanför meänkieligruppen. Tanken är att Hasse ja Helmi ska bli en naturlig och uppskattad del av SVT:s majoritetsutbud till barn i hela Sverige. Detta skulle höja statusen för språket och än mer popularisera användandet av meänkieli.

Lär mig meänkieli

Ett samarbete har inletts med Kiruna stadsbibliotek och Tornedalsteaterns konstnärlige resurs i Kiruna där målet är att på ett kul och avslappnat sätt ha inspirerande språkstunder med barn. Upplägget är att ledaren ska undersöka och upptäcka språket tillsammans med barnen. Tanken är att konceptet på sikt ska etableras i flera av Tornedalsteaterns medlemskommuner. Träffarna genomförs vid sex tillfällen per år.

Kielipesä - Språkbud

Sedan augusti 2021 genomför teatern ett samarbete med STR-T Pajala (lokalavdelningen för Svenska Tornedalingars Riksförbund i Pajala) där vi tillsammans anordnar ett språkläger för barn/unga och vuxna under tre dagar. Ca 40 personer deltar i lägret varav merparten är barn. Arrangemanget har blivit väldigt lyckat med mycket "språkboost" för alla medverkande. Planen är att detta ska bli ett återkommande årligt uppdrag för teatern i samarbete med STR-T Pajala.